

Statshverne ere i et bedre eller slettere Forhold end Embedsmændene — alt dette hører ikke hjemme her idag, hvor vi kun tale om de høieste Embedslønninger i Toldafgæft. Det, der her forekommer mig at være det Spørgsmaal, der skal afgjøres, er ikke om Personernes Ret til en vis Maade at leve paa; men det er, hvad der er Stats tjenestens sande Lørd, og da er det min Mening, at det er Stats tjenestens nødvendige Dypgave at følge saadanne Principer, at Staten kan vente til de vigtigste Embeder at faae de bedste Kræfter, og det er denne Dypgave, jeg nu skal undersøge; det er det, som skal besvares, ikke hvad en Bondegaard koster, eller om Bonden lever bedre eller ringere end Embedsmændene. Til at naae de høieste Embeder udfordres 2 Ting: Dygtighed og nogen Lykke, og, naar vi nu ville have, at Personerne i Staten, de unge navnlig, der begynde deres Livsbane, skulle binde sig til Statens Tjeneste, da skulle vi byde dem en Udfigt, ligesaa god som anden Virksomhed, under samme Forudsætning kan byde, og derfor skulle vi spørge: hvad bringer Dygtighed og Lykke i anden Virksomhed? gaae saa hen og betragt Kjøbmanden, gaae hen og betragt den næringsdrivende Borger i de større Stæder, gaae hen og see, hvorledes han lever, og, fremfor Alt, gaae hen og see, hvad han efterlader sig, og gaae saa hen og see den Embedsmænd, som har en, som det kaldes, høj fast Gage og intet Andet, see, hvor vanskeligen han ofte har det, naar han har stor Familie, og skal sørge for sine Børns Dannelselse, see, om han fører et luxuriøse Liv end de af den handels- og næringsdrivende Stand, som have de bedste Raar, og see endelig tilsidst, om han kan samle nogen Formue; og dog er det dette Moment, der har Indflydelse, det er det, der attraaes, ligesom de Stillinger, der give Afgang dertil; da nu viistnok den høiere Embedsmænd, der kun har den faste Gage, som man kalder høj, maa ansees at være udelukket deraf, saa ville de, hos hvem Staten skal søge de bedste Kræfter til sine vigtigste Embeder, neppe give Staten Fortrinnet. Vi ville faae at see den dygtigere Jurist blive Advocat og at holde sig dertil, den dygtigere Læge søge sin Fortjeneste ved sin Praxis, og, jo mere vi indfrænke de høieste

Statsembeders Gager — det er dem, jeg alene her taler om —, jo mere sjerne vi de bedste Kræfter fra den faste Embedsvei og beholde kun de middelmådige. Dertil kommer, at der var et andet Motiv, der var en anden Grund, der tidligere kaldte de bedste Hoveder til Embedsstanden; det var Indflydelsen, det var Magten, det var det, man kaldte Embeds aristocratiet, den høiere Stilling i Samfundet. Det har vendt sig, i det Mindste efter min Tølelse; nu er den bedste Stilling i Samfundet den frie Borgers, ja jeg siger den frie Bondes, og jeg kunde godt ønske mig at leve som Bønde paa min Bøndegaard fremfor at være en Embedsmænd (Bravo, Hørl). Grundlovens § 77 anseer jeg for det danske Folks bedste Gave i Grundloven; den fjerner al Dyrigheds vilkaarlighed, den giver enhver Borger Ret til at bringe det for Domstolene, om Ministeren havde Myndighed til at afgjøre Sagen, og, antager Retten ikke dette, og kan Ministeren ikke faae anden Dom i Høieste ret, saa er det atter kun Domstolene, som afgjøre Sagens Realitet. Den uafhængige frie Borger er i en langt behageligere Stilling, i en Stilling, som ofte vil virke mere end Penge (N.é.e: i en langt usikkrere); Udfigten, til at erhverve Formue har jeg før nævnt. Endnu er man for største Delen i den gamle Illusion, endnu ere de Fleste i Landet af den Mening, at Embedsstanden er den høieste og den anseeligste, endnu finder det vel Gælder, naar der dagligt præktes om Embeds aristocratiet, men Illusionen maa svinde, Virkeligheden skal gjøre sig gjældende, og have vi en virkelig Frihed for den uafhængige Borger, der ikke træder ind i de bundne Forhold, som Embedsmænd lever i, da skal den Frihed ogsaa blive regnet med; der er allerede forstigtige Forældre, der, naar deres Børn vende sig til dem med Spørgsmaal om deres Levevei, sige: søg heller Dit Eihverv ved en saadan Stilling som f. Ex. en Landmaalers, en Landinspecteurs, en Ingenieurs, kort sagt en Stilling, som kan føre Dig ind i det borgerlige Samfund, hold Dig borte fra den egenlige faste Embedsvei. Dertil kommer, at Forholdene ogsaa paa en anden Side maae forandres; de underordnede Embedsmænd havde før